

ZPRAVODAJ

MUZEÁ KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

ŘÍJEN-PROSINEC 2021

Z Přerova do Naardenu před 119 lety a dnes

Pracovníci Muzea Komenského v Přerově Mgr. Helena Kovářová a Mgr. Lubor Maloň se zúčastnili slavnostního otevření nové expozice v Comenius museum v Naardenu dne 3. září 2021. Kontakty a spolupráce mezi oběma institucí mají dlouhou, více než stoletou tradici.

Helena Kovářová

Zakladatel a první kustod přerovského muzea František Slaměník byl pozván již na slavnostní odhalení pomníku Komenského v Naardenu v březnu 1892. Bohužel byl tehdy příliš zaměstnán organizováním oslav 300. výročí narození Komenského v Přerově a nemohl proto odjet do Holandska. Doufal, že zástupci Naardenu se zúčastní v srpnu 1892 učitelského sjezdu v Přerově, ale dorazila jen omluvná zdravotice. Slaměník proto začal uvažovat o vlastní návštěvě „místa všem Čechům posvátného“, mimo oficiální slavnosti.

Svůj plán uskutečnil o deset let později. V červenci roku 1902 podnikl cestu vlakem do Holandska. V Naardenu se Slaměník zastavil nejprve u pomníku Komenského z roku 1892, který se nacházel v parčíku u Utrechtské brány. Slaměník se zpočátku domníval, že stojí přímo nad hrobem Učitele národů. Pomník s pamětní deskou popsal jako „hromadu kamenů skalních“ a přirovnal jej k „Husovu kameni“ v Kostnici. Teprve při setkání se starostou Naardenu H. M. Wesselingem se dozvěděl, že skutečný hrob se nachází v budově bývalé kaple, která tehdy patřila armádě. Slaměník navštívil také bratry Roepperovy, jejichž strýc objevil záznam o pohřbu Komenského v rejstříku hrobů. Zajistili mu i vstup do areálu kasáren a do bývalého valonského kostelíku. Do svého cestopisu pak nadšeně

Přerovští muzejníci u hrobu Komenského v září 2021

napsal: „Já jsem skutečně stál nad hrobem Komenského!“ Na druhou stranu byl zděšen skutečností, že prostor sloužil k ubytování vojáků.

V roce 1908 podnikl Slaměník druhou cestu do Holandska. Při této příležitosti si prohlédl Comenius museum, nacházející se tehdy v jedné z místností radnice. František Slaměník pro čtenáře pedagogického časopisu Komenský velmi podrobně popsal vystavené sbírky. Byl pevně přesvědčen o tom, že hrob Komenského byl zničen vlhkostí půdy a již nemůže být znovu vypátrán. Proto navrhoval, aby byla místnost nad hrobem upravena na kapli přístupnou z ulice Klosterstraat. Vyzýval zemskou vládu království českého, vládu v Holandsku a další instituce, aby se zasadily o zřízení této památky. Sám Slaměník se již nemohl v této věci více angažovat. Zdravotní potíže mu znemožnily

cestovat, později jej upoutaly na lůžko. Zemřel 2. července 1919.

Trvalo další desetiletí, než byl hrob Komenského nalezen a prozkoumán (1929), a téměř další desetiletí, než se podařilo dát místu posledního odpočinku Komenského důstojnou podobu. Kaple v Naardenu byla upravena na mauzoleum a slavnostně otevřena teprve roku 1937. V té době již bylo přestěhováno Comenius museum do tzv. Španělského domu (od roku 1924). Později, v roce 1992, byly sbírky a stálá expozice přemístěny do budovy bývalých kasáren vedle kaple s hrobem Komenského. Došlo tak k propojení obou významných institucí, k nimž patří ještě parčík s bustou Komenského od Josefa Strachovského. V 90. letech 20. století byly obnoveny také intenzivnější kontakty přerovského muzea s naardenským.

Utrechtská brána a první pomník Komenského v Naardenu na počátku 20. století a dnes

První expozice v Comenius museum Naarden na počátku 20. století a nová expozice v Comenius museum Naarden v září 2021

Svou letošní cestu zahájili přerovští muzejníci stejně jako kdysi František Slaměník v místě, kde stával první pomník Komenského, tedy v parčíku u Utrechtské brány. Místo pomníku se zde nachází jezírko s vodotryskem a poblíž Utrechtské brány je umístěna expozice o historii zdejší fortifikace. Opevnění města se dochovalo včetně náspů a vodních příkopů jako součást obranné linie Amsterdamu, která je zapsána v seznamu kulturního dědictví UNESCO. Jeho charakteristický hvězdicový půdorys lze najít na 200 Kč bankovce v pozadí za portrétem Komenského.

Poté se delegace z Přerova přesunula do areálu muzea a mauzolea na ulici Klosterstraat. Nová stálá expozice *Mundus Comenii* [Svět Komenského] byla v Naardenu slavnostně otevřena Ing. Vlastislavem Ourodou, Ph.D., náměstkem mi-

nistra kultury pro řízení sekce kulturního dědictví a příspěvkových organizací, Mgr. Miroslavem Vaškových, Ph.D., ředitelem Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě, a za nizozemské ministerstvo školství, kultury a vědy paní Christianne Mattijssen, generální ředitelkou pro kulturu a média. Následovala komentovaná prohlídka a diskuse se zástupci autorského týmu Mgr. Lenkou Pospíšilovou a Mgr. Petrem Zemkem, Th.D. (Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě) a MgA. BcA. Tomášem Skalíkem, tvůrcem architektonického řešení. Poměrně malý prostor muzea je díky nápaditému řešení dokonale využito a poskytu-

je mnoho možností, jak expozici procházet a vnímat všemi smysly.

Přerovští muzejníci uctili památku Jana Amose Komenského u jeho hrobu v mauzoleu, kam byly položeny květiny jednotlivých institucí, mezi nimi také slovenského velvyslanectví. Po oficiálním programu přivítali hosty na radnici zástupci města Naarden. Stejně jako František Slaměník nebyli přerovští muzejníci v Naardenu poprvé ani naposled. Již v listopadu se v Naardenu koná mezinárodní konference Comenius and Pansophia: Search for System, Method and Harmony of All Things, které se zúčastní také zástupce přerovského muzea.

Bývala kaple s hrobem Komenského jako součást kasáren na počátku 20. století

Interiér Mauzolea Komenského se od slavnostního otevření v roce 1937 téměř nezměnil

Objev středověké hrnčířské pece před budovou gymnázia v Lipníku nad Bečvou

V srpnu a září 2021 provedli archeologové Muzea Komenského v Přerově záchranný archeologický výzkum před budovou gymnázia v Lipníku nad Bečvou v souvislosti s realizací stavby: „Oprava fasády objektu gymnázia – nové vstupní předložené schodiště s navazujícími zídkami“. Investorem stavby bylo Město Lipník nad Bečvou.

Budova školy pochází z roku 1881. Objekt byl postaven východně od městských hradeb v Rudolfově parku (dnes Komenského sady) jako pětiletá dívčí škola

Budova lipenského gymnázia

v historizujícím stylu. V roce 1993 zde bylo umístěno gymnázium. Plocha archeologického výzkumu se nacházela v zeleném pásu přímo pod okny učeben na parcele č. 2708/2.

Hrnčířská pec z 15. století

Přerovští archeologové v průběhu výkopových prací pro založení nové opěrné zídky zdokumentovali objekt zahluubený do podloží, které je v těchto místech tvořeno sprašovými hlínami světle žlutohnědého zabarvení. Stěny tohoto objektu byly nápadně propáleny do cihlově červené barvy. Během následného archeologického odkryvu se ukázalo, že jde o objekt hrnčířské pece oválného půdorysu.

Pohled na částečně odkrytou pozdně středověkou hrnčířskou pec

Dokumentovaná délka činila 3,2 m. Severovýchodní část objektu zasahovala mimo plochu výzkumu a nejspíše byla zničena výkopem základů průčelní zdi školy v roce 1881. Šířka objektu dosahovala 2,5 - 2,7 m. Propálené stěny pece se místy zachovaly až do výšky 0,8 - 0,9 m. Ve výplni pece se podařilo najít soubor zlomků kuchyňské keramiky (především hrnců a džbánů), díky kterým lze tento objekt datovat do 15. století. Po ztrátě funkce byla nadzemní mazanice konstrukce pece zbořena a okolí srovnáno. Destrukci byla zcela vyplněna zahluobená část vypalovacího prostoru pece. Výplň tvořily jak velké bloky mazanice ze

Soubor zlomků pozdně středověké keramiky ze záspy objektu

stěn a klenby pece, tak drobné úlomky vypálené hlíny, místy promísené uhlíky. Kromě keramiky byly nalezeny železné hřeby, které mohly být součástí nadzemního dřevěného přístřešku chránícího objekt hrnčířské pece a její obsluhu před rozmary počasí.

Objekt pece vznikl ve druhé polovině 15. století v prostoru východního předměstí, které se postupně rozrůstalo podél hlavní komunikační trasy, kterou dodnes kopíruje ulice Hranická. Umístění hrnčířské pece mimo hustou domovní zástavbu v jádru města bylo záměrné jako většiny výrobních zařízení tohoto typu. Stála za ním především snaha eliminovat riziko vzniku požáru.

Člen archeologického týmu Jan Novotný postupně snižuje výplň objektu

Pokračování na následující straně

Rub a líc Malého groše Rudolfa II. Habsburského z roku 1607

Malý groš - Maley gross

Během výzkumu byla prováděna prospekce za pomoci detektoru kovů, během níž člen archeologického týmu Jan Novotný objevil drobnou stříbrnou minci v úrovni terénní vyrovnávky nasedající na planýrku pece. Jednalo se o Malý groš panovníka Rudolfa II. Habsburského (1572-1611). Tato mince byla císařem Rudolfem zavedena v roce 1577. Na minci je nápadný nápis MALEY GROSS. V rámci českého novověkého mincovnictví šlo

o jedinou minci s nápisem v českém jazyce. Exemplář z Lipníka nad Bečvou pochází z roku 1607.

Nehluboko pod povrchem

Z úrovně svrchní terénní vyrovnávky nehluboko pod současným zatravněným povrchem před průčelím školní budovy z roku 1881 pochází soubor kovových předmětů nalezených za pomoci detektoru kovů. Nejstarší mincí nalezenou v této vrstvě je 5/10 krejcaru císaře Františka Josefa I. (1848 - 1916) z roku 1858.

5/10 krejcaru Františka Josefa I. z roku 1858

Za kuriózní nález lze označit dva dochované kovové články, které byly součástí šatlénu ke kapesním hodinkám. Na dvou obdélných měděných destičkách spojených vzájemně kroužky jsou nápadné především reliéfy imitující staroegyptskou symboliku. Tento šatlén pochází ze začátku 20. století, kdy se s ním můžeme setkat v nabídkovém katalogu z roku 1905 americké maloobchodní firmy Sears & Roebuck, která vzešla z hodinářství (Sears Watch Company).

K nejmladším nálezům patří součásti knoflíky a přezky, které byly součástí výstroje vojáků v období I. světové války (1914-1918). Militaria reprezentuje sou-

Dva dochované články ze šatlénu kapesních hodinek zdobených imitací staroegyptské symboliky.

bor mosazných nábojnic. Na základě určení člena archeologického týmu Jana Novotného mladšího se jednalo ve většině případů o nábojnice do opakovací pušky Manlicher ráže 8x50R, které tvořily hlavní pěchotní výzbroj Rakousko-uherské armády. Nábojnice pochází z let 1900, 1907, 1910, 1911, 1914, 1915 a 1916 od výrobců Georg Roth Vídeň, Manfred Weiss Budapešť a Patronenfabrik Keller & Co. Vídeň. Ve dvou případech byly identifikovány nábojnice ráže 7,62x54R do opakovací pušky Mosin, která byla vyráběna na území Ruska. Obě nábojnice byly vyrobeny v roce 1915 v muniční továrně Luganski Patrony Závod na Ukrajině.

Na základě těchto nálezů a dle dostupných písemných pramenů byly prostory školní budovy a jejího okolí pravděpodobně provizorně využívány jako zázemí určené pro raněné vojáky, kteří se vrátili z bojišť První světové války.

Zdeněk Schenk

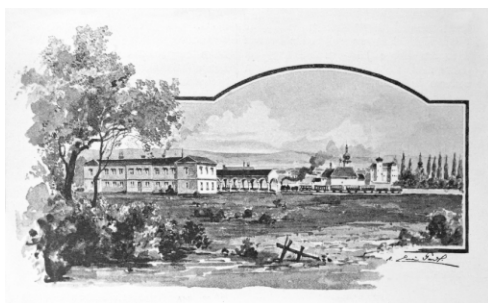

1841: významný mezník v dějinách města

Ve středu 1. září uplynulo již 180 let od příjezdu prvního vlaku do Přerova a tato událost právem patří v dějinách města mezi nejvýznamnější. Železnice totiž Přerov vlastně „znovuzaložila“, protože jej postupně pozvedla z chudého provinčního městečka na důležité hospodářské a správní středisko.

Petr Sehnálek

Počátky železné dráhy v českých zemích spadají již do roku 1825, když byla zahájena stavba takzvané koněspřežné dráhy mezi Českými Budějovicemi a Mauthausenem. Na prvním úseku trati v délce 55 kilometrů mezi Českými Budějovicemi a Leopoldschlagem byla zahájena doprava zboží, zejména soli, a samozřejmě také osob již koncem roku 1827. Progresivnější se ovšem jevila železnice parní, která o dekádu později prvně vyrostla na Moravě, kam byla nejprve přivedena z hlavního města tehdejší rakouské monarchie Vídně. Prvopočátkem parostrojní železnice v rakouském císařství se stává 4. březen roku 1836, kdy vídeňský bankéř Rotschild získal privilegium ke stavbě železnice s parním pohonem. Projekt železnice sledoval vybudování spolehlivého a rychlého spojení hlavního města Vídně a Bochnie v polské Haliči. Severní dráha budovaná po trase Vídeň - Břeclav - Uherské Hradiště - Přerov - Lipník - Moravská Ostrava - Bohumín - Bochnie se měla stát důležitou strategickou spojnici v rámci státu. V Bochni se totiž nacházely solné doly a hluboké lesy vhodné k těžbě dřeva, Ostravsko se začalo proměňovat v průmyslové středisko a Haná představovala pro změnu úrodnou zemědělskou zásobárnu říše. První úsek byl zbudován mezi vídeňským předměstím Floridsdorf a 18 kilometrů vzdáleným Wagramem a 6. ledna 1838

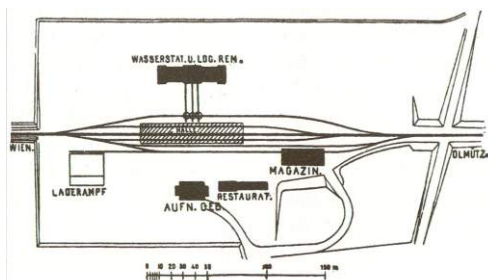

Přerovská železniční stanice v roce 1841

zde společnost C.k. výsadně privilegovaná Severní dráha císaře Ferdinanda začala provozovat „zábavní“ jízdy. Příštího roku již železnice dosáhla na území dnešní České republiky, když 6. června 1839 dojel první vlak do Břeclavi.

Posléze se železná dráha začala propracovávat do hanáckých rovin. Zde, zhruba v polovině budoucí strategické spojnice, měla u tehdejšího městečka Přerova vzniknout stanice, jejíž důležitá poloha ji od počátku předurčovala stát se významnou železniční křižovatkou a uzlovým nádražím. Příběh přerovské železnice se začal psát v roce 1840, kdy firma bratří Kleinů spustila práce na úseku trati ze Spytihněvi do Přerova a rovněž na odbočné trati z Přerova do Olomouce. Koncem jara 1841 byly hotovy práce na tzv. železničním spodku a tak bylo možno zahájit kladení železničního svršku tj. samotné „železné dráhy“ sestávající z kolejí a pražců. Paralelně s tratí byla budována přerovská železniční stanice, a to dle předpisu, jenž stanovil, že „úplné odloučení železnice od okolí se má provést v nádražích, která nikdy nemají býti v přímé blízkosti obcí neb měst. Hranice nádraží se opatří ochranným plotem neb zdí. Budovy (byty a kanceláře) pro technického úředníka a pro pokladníka, dále kanceláře, pokladny, výpravní a zařízení, kterým lze jak vážiti, tak i nakládati těžké

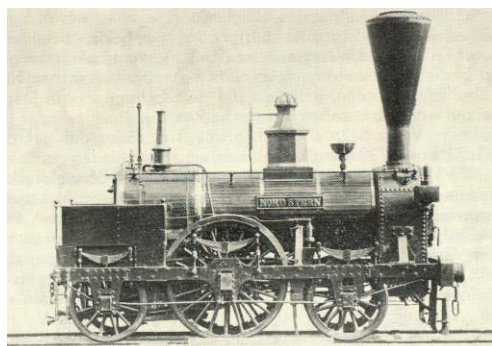
těžké zboží, musí vždy býti v přehledné, půdorysné pravidelnosti. Rovněž zde musí být remise, kam se umístí parostroje, osobní a nákladní vozy, kůlny, v kterých bude možno provést opravy vozidel všeho druhu. Kde jsou dopravní výpravy, musí býti dílny pro parostroje, vodárny, jakož i byty pro jejich strážníky. U vodáren musí býti studna a stroj pro předhřívání vody, dále dostatečná zásoba topiva pro parostroje. Úprava všeho kolejiště a nutných budov musí býti účelná, přehledná a proto souměrná.“

Situace přerovské železniční stanice v roce 1841 (jižně kolejiště zleva: nákladová rampa, výpravní budova, restaurace, skladiště)

Přerovské nádraží tak po svém dokončení čítalo 11 výhybek a šest kolejí, přičemž tři prostřední koleje kryla tzv. nástupištní hala neboli jednoduchý dřevěný přístřešek trámové konstrukce podepřený až šest metrů vysokými sloupy. Střecha s břidlicovými taškami pak kryla cestující před nepohodou, což při zastávkách ocenili obzvláště pasažéři otevřených vagonů nejnižší 3. třídy. V Přerově byly rovněž vystavěny nákladní rampa, výpravná, restaurace a skladiště. Dále za kolejemi našly své místo dílny a vodárna. Stanice byla v souladu s předpisem oplocena a přes koleje opatřena bránami, které se otvíraly, jen byl-li očekáván vlak. Hlavní vstup do areálu železniční stanice byl tvořen dřevěnou brankou, nad níž byl umístěn zvon ohlašující příjezdy a odjezdy vlaků. O tehdejší významu přerovské stanice svědčí to, že

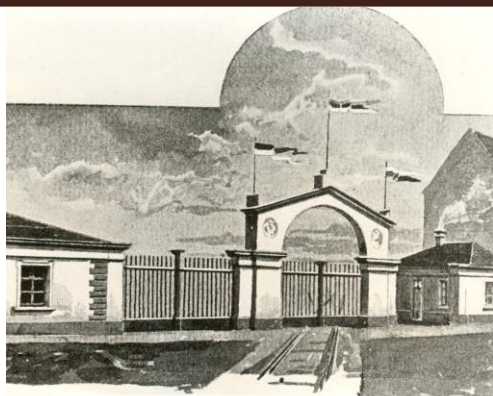
byla jen o málo menší než brněnská a naopak větší než ta vídeňská. Již krátce po zahájení provozu bylo celé nádraží 190 metrů dlouhé a čítalo 9 kolejí. Součástí stanice byla od prvopočátku také tzv. topírna starající se o čtyři lokomotivy. Jednou z prvních byla lokomotiva NORDSTERN neboli Severka, vyrobená londýnskou továrnou G. a J. Rennie v roce 1839. Severka je zajímavá tím, že již „pilotního“ roku 1841 dvakrát vykolejila na poslední staniční výhybce za železničním mostem. Výtopnu brzy doplnily další stroje, např. v roce 1841 „zbrusu nové“ lokomotivy PHOENIX, METEOR, TITAN a PLUTO od firmy Sharp Roberts z anglického Manchesteru.

NORDSTERN - jedna z prvních lokomotiv provozovaných v Přerově

Je zajímavé, že významný dějinný okamžik v podobě zahájení železničního provozu, když ve středu 1. září roku 1841 přijela z Uherského Hradiště do Přerova za celé dvě hodiny vlaková souprava o čtyřech vozech, zůstal tehdejšími obyvateli v podstatě nepovšimnut, neboť se jednalo o komisionelní úřední záležitost určenou pro zainteresované zaměstnance dráhy. S patřičnými oslavami tohoto mimořádného počínu bylo ještě pár týdnů posečkáno, až vlak dorazí také do „hlavního města“ Hané, starobylé Olomouce. Onen okamžik konečně nastal v neděli 17. října, kdy byla uskutečněna

slavnostní zahajovací jízda celého úseku z Uherského Hradiště až do Olomouce. Po celé trati byly stanice vyzdobeny prapory a květinami a mnohde zdravilo obyvatelstvo projíždějící vlak hudbou. Ve 13 hodin dojel vlak tažený lokomotivou OLOMUCIA do Přerova, kde jej uvítalo nádraží přeplněné návštěvníky. Za řekou Bečvou v místě odbočky trati na Olomouc se pak konala slavnost spojená s církevním obřadem, kterým brněnský biskup, zastupující nemocného olomouckého arcibiskupa, za účasti duchovenstva, civilních i vojenských hodnostářů a davů obyvatelstva požehnal rodícímu se velkolepému podniku v podobě parostrojní železnice. Svěcení bylo ukončeno ve 14 hodin a za čtvrt hodiny již vlak směřoval vstříc dalším oslavám v Olomouci, kam dorazil před 15. hodinou. Na podzim 1841 byl tedy v regionu se vši parádou zahájen železniční provoz a nastaly doby pilného využívání nového dop-

Ukázka ohraničení obvodu nádraží branou na příkladu železniční stanice Lipník nad Bečvou

Rok 1906. Přerov v budoucnosti, železnice – budoucnost Přerova!

OHLÉDNUTÍ ZA 33. KOVÁŘSKÝM FÓREM

Poslední srpnový víkend patřil na Helfštýně tradičně Hefaistonu, zajímavý program však začal už o týden dříve. V sobotu 21. srpna zahájil Thom Artway koncertem 33. ročník Kovářského fóra a zároveň i oslavy jednoho roku od znovuzpřístupnění helfštýnského palácového torza. Letos v rámci Kovářského fóra hrad přivítal tým mladých českých kovářů, kteří se rozhodli v hradní kovárně vytvořit artefakt, jenž doplní pískovcové korýtko na prvním nádvoří. Součástí je designový kohoutek na pitnou vodu, který už teď slouží návštěvníkům. Na kompozici pracovali kováři, tradičně, celý týden před vypuknutím Hefaistonu. Poslední den věnovali samotné instalaci. Skupinu tvořili Anton Vadovič, Jan Hájek, Jan Hájek ml., Jan Šerák a Petr Soudek.

Záběry z práce na Pítku v hradní kovárně. Na posledním snímku vpravo kovářský tým již s instalovaným Pítkem.

Prámo o Hefaistonu se více dozvíte na na straně 22–24

Řekni, kde ty šípy jsou...

O sochách svatého Šebestiána. Pokračování článku z minulého čísla zpravodaje.

Troška do mlýna

Mnozí ze čtenářů si při vyslovení jména Šebestián vybaví nejspíše jen krátkometrážní filmovou vsuvku „Umučení sv. Šebestiána“, kterou si pro svou celovečerní komedii „Slunce, seno a pár facek“ natočil režisér Zdeněk Troška. Pro natáčení využil kapli Povýšení sv. Kříže v Česticích a v roli mladého mučedníka se objevil Martin France (kolega manželky Michala Tučného - známý zpěvák měl totiž v místě natáčení, tedy v Hořticích, svou chatu). Dle titulků jej vyprodukovalo fiktivní filmové studio „Cinestudio di Santa Cecilia“, což byla režisérova pocta farářově hospodyně Cecilce. V pozdějších rozhovorech Troška potvrdil, že natočit tuto kratičkou pasáž bylo mnohem jednodušší, než vyjednávat příslušná autorská práva (jednalo se zde o německý film „Utrpení svatého Šebestiána“, který vznikl pod taktovkou českého režiséra Petra Weigla v roce 1984). V roli faráře Otíka v Troškově komedii exceloval herec Luděk Kopřiva, v příslušné ukázce marně čekali na erotickou pasáž Jiří Lábus s Jaroslavou Kretschmerovou a v konečném výsledku se film stal nejnavštěvovanějším snímkem roku 1989. Pamětníci si možná vybaví také televizní černobílý film režiséra Ludvíka Ráží „Záhada obrazu svatého Šebestiána“, natočený roku 1972 podle scénáře Jaroslava Dietla. Děj se točí kolem klukovského pátrání po záhadě velkého plátna v hlavní síni zámku v Dobré (ve skutečnosti se jednalo o Český Šternberk). V hlavních rolích účinkovali Josef Chvalina a Zdeněk Řehoř, dětské představitele ztvárnili Miloš Filipovský s Gustavem Bubníkem. Zcela nedávným počinem bylo natočení nízko-

Oltářní obraz „Umučení sv. Šebestiána“ z boční kaple baziliky Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně

rozpočtového filmu „Pláč svatého Šebestiána“ (premiéra r. 2019). Tuto historickou baladu, jejíž děj se odehrává za židovských pogromů během morové epidemie v roce 1348, natočili režiséři Milan Cyroň a Tomáš Uher. Za pouhých 17 natáčecích dnů štáb vystřídal několik lokalit na Moravě - Bílé Karpaty, Lednicko-valtický areál, Archeoskanzen v Modré a nám zcela blízká panská sídla - hrad Lukov a tvrz v Kurovicích. V hlavních rolích se představili herci Ondřej Malý, Kamila Janovičová a Matouš Ruml. K zahraničním projektům patří kontroverzní anglický

snímek „Sebastiane“ z roku 1976, režirovaný Derekem Jarmanem. Na závěr kapitoly ještě několik informací o již zmíněném filmu z roku 1984, který v originále nesl název „Le martyre de Saint Sébastien“. Předlohou mu byla stejnojmenná hra italského dramatika Gabriela d'Annunzia z roku 1911 a film představoval operní mysterium s hudbou francouzského skladatele Clauda Debussyho. Hlavní roli ztvárnil Michael Biehn, ovšem účinkovala zde celá plejáda československých herců: Jana Hlaváčová, Jan Přeučil, Milan Riehs, Pavol Mikulík a další. V roli lučištníka se ve svém prvním filmovém počinu objevil zpěvák, kytarista a skladatel Martin Maxa (rodným jménem Ivan Varga).

Černá kaňka

Také v Přerově bývala socha sv. Šebestiána součástí morového sloupu z r. 1717. Jeho centrální část se sochou sv. Josefa Pěstouna zůstala zachována (dnes naproti fary u kostela sv. Vavřince). Původní balustráda obsahovala ještě čtyři další světce v podživotní velikosti. Dnes v zasířovaných nikách na průčelí kostela naleznete dva z nich: sv. Ignáce z Loyoly a sv. Karla Boromejského. Sv. Šebestián byl na počátku 19. století odkoupen osmatřiceti usedlíky ze Šířavy a následně přemístěn na polní cestu za městským hřbitovem do trati „V černém“ (název je odvozen od úrodného pole, které prý bylo černé jako saze). Místo se nachází kousek od přerovské hvězdárny, na nízkém hřebínku, odkud je krásný výhled na samotné město, hřebeny Hostýnských vrchů i nedaleký vrchol Švédských šancí. Socha zde stála až do roku 1971, kdy si z ní udělali příslušníci Lidových milicí cvičný terč. V létě roku 2018 se na místě činu sešla skupinka nadšenců a patriotů pod vedením Radima Zapletala, aby se pokusila poškozený sokl se stopami po kulkách a odhadovanou váhou 700 kg převrátit a uložit zpět na kamennou zá-

Podstavec bývalé sochy sv. Šebestiána v Přerově na polní cestě za městským hřbitovem

kladnu. Fotografie původní sochy byla publikována např. v knize Vlastimila Podrackého: Hrdinům se neděkuje (příběh přerovského občana Vladimíra Hučina). Ostatně na internetových stránkách V. Hučina jsou přímo jmenováni aktéři, kteří se na zničení sochy podíleli. Nejbližší kamenný sv. Šebestián se tak nachází mimo katastr města.

Blízká setkání

V našem blízkém okolí můžete zamířit například k městysu Dřevohostice, přičemž samotná socha se nachází u odbočky k Nahošovicím. Krásnou ukázkou práce barokních sochařů jsou sochy v Pavlovicích u Přerova (1736) či v Komenského sadech v Lipníku nad Bečvou. Sv. Šebestiána spatříte také na mariánském morovém sloupu na Bočkově náměstí v Potštátě (1715) nebo na Dolním náměstí v Olomouci (1715–23, světec byl doplněn až r. 1758) či v její místní části Nové Sady (socha před kaplí Panny Marie). Hodnotný soubor 14 barokních soch je k vidění na ohradní zdi kostela Povýšení sv. Kříže v Hustopečích nad Bečvou. Zdejší sochy jsou většinou na podstavcích doplněny aliančními erby, což je i případ sv. Šebestiána (originál byl r. 1976 nahrazen kopií). V nedaleké Kroměříži zase světce naleznete na menším ze dvou morových sloupů (sloup Nejsvětější Trojice na Riegrově nám. z let 1716–25, jehož autorem byl

Socha sv. Šebestiána v Pavlovicích u Přerova

byl olomoucký sochař Jan Václav Sturmer). Dobré oko odhalí plastiku sv. Šebestiána mezi souborem apoštolů na vrcholové horizontální římsě průčelí levé rezidence od vstupu do baziliky Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku. Na pravé rezidenci je poslední sochou v galerii sv. Roch - ve všech případech se jedná o díla Josefa Winterhaldera z roku 1739. V Tovačově je třeba za sv. Šebestiánem zamířit do areálu hřbitova u kostela sv. Jiří, kde stojí při jeho zdi na provizorní podestě. Socha představuje hodnotné barokní dílo z okruhu Gottfrieda Fritsche. Za upozornění stojí také nádherný velký oltářní obraz neznámého autora „Umučení sv. Šebestiána“ v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně, zdobící kapli sv. Šebestiána. Další oltářní obraz, na němž sv. Irena vyjímá šípy z Šebestiánova těla, můžete vidět v postranní jižní kapli kostela sv. Františka Se-

rafinského v Lipníku nad Bečvou. Do třetice nelze vynechat boční oltář sv. Šebestiána na evangelní straně kostela sv. Michala v Olomouci. Jeho obraz je dílem zdejšího mistra Dominika Mayera z roku 1700.

Pohled z kůru na oltáře kostela sv. Františka Serafinského (vpravo oltář sv. Šebestiána) v Lipníku nad Bečvou

Socha sv. Šebestiána v Hustopečích nad Bečvou

Pokračování na následující straně

Když sochy vypráví...

Mnohé sochy z počátku 18. století musely díky působení povětrnostních vlivů, exhalací a vandalským projevům projít rukama restaurátorů. Případně je mohlo poznamenat časté stěhování, krádeže nebo bylo nutné vzácné originály nahradit kopiemi (např. v r. 2018 byly takto nahrazeny sochy od Štěpána Pagana na morovém sloupu v Ivančicích). Při podobných konfrontacích se již několikrát podařilo objevit uvnitř podstavce tzv. časovou schránku, ukrytou samotným sochařem, donátorem sochy či právě předchozí generací restaurátorů. Schránky obsahují většinou dobové listiny, mince a různé drobné předměty. Jedním z posledních příkladů byla v loňském roce práce na sousoší sv. Šebestiána se dvěma andílky z roku 1730, stojícím u farního kostela sv. Martina v Třebíči. Původní schránka obsahovala zápisy k historii sochy a listiny z roku 1932 podepsané tehdejší starostou. Novým doplněním se stal především text informující o současné koronavirové pandemii a její dopadům na společnost.

Jevišovice – Starý zámek
Soška v kapli sv. Šebestiána

Dosud také nebyla zmíněna řada drobných sakrálních památek, jako jsou boží muka a poklony. Ukázkového reprezentanta, který zvítězil ve 12. ročníku soutěže Nejlépe opravená památka Jihomoravského kraje, najdete v Jevišovcích. Jednalo se o výsledky za rok 2018 a místní barokní trojboká poklona Ecce Homo, boží muka zvaná též Floriánek, obsadila první místov kategorii Díla výtvarného umění. Ve třech výklencích jsou z každé strany laterny umístěny sochy světců: sv. Floriána, sv. Šebestiána a sv. Rocha.

Světcí v komiksu

Poměrně nedávným počinem se může pochlubit také Regionální muzeum v Teplicích, které vydalo v roce 2019 komiksovou publikaci s názvem „Příběh morového sloupu v Teplicích“. Jedná se o výtvarně zpracované příběhy sochaře Matyáše Bernarda Brauna a všech světců ze sloupu na Zámeckém náměstí, včetně sv. Šebestiána. Zajímavé dílo autorek V. Fremlové, J. Hnízdilové a A. Rainichové si můžete prohlédnout a samozřejmě i stáhnout na internetových stránkách teplického muzea v sekci „Akce 2019“.

Bella a Sebastían

Jméno Šebestián nosí v České republice podle statistických údajů (k roku 2016) celkem 27 osob a shodou okolností představuje toto číslo také jejich průměrný věk. Říká se, že netypická jména opět přicházejí do módy, ale jak sami můžete posoudit, tady to asi nebude žádná hitparáda. Ovšem není hned třeba házet flintu do žita, neboť daleko uživanější je u nás ona původní varianta Sebastían, kterých u nás dohledáte celkem 1814 s průměrným věkem 9 let a ve vedení je Sebastian s celkem 4694 nositeli a průměrným věkem taktéž 9 let (225 místo v žebříčku oblíbenosti). Když se podíváme do naší minulosti, objevíme mezi osobnostmi například obrozeneckého básníka a zároveň právníka Šebestiána Hněvkov-

ského (1770–1847). Možná se vám v této souvislosti vybaví televizní seriál F. L. Věk z roku 1970, kde jeho postavu skvěle ztvárnil Jan Tříska. Literární předlohou byl samozřejmě stejnojmenný román Aloise Jiráska, jehož autor patřil k velkým obdivovatelům tohoto národního buditele. Za zmínku stojí také osoba básníkovy vnuka, Josefa Šebestiána Daubka (1842–1922), šlechtice, politika, úspěšného průmyslníka a zakladatele první lihovarnické školy v Rakousku. Ale zpátky k obrozenci a zmíněné informaci doplníme ještě jednou malou zajímavostí. Šebestián Hněvkovský našel poslední spočinutí na pražských Olšanských hřbitovech, kde má nezaměnitelný náhrobek vytvořený sochařem Františkem Jedličkou. Mohyla má podobu vysokého kamenného zvonu, což má údajně představovat symbol, že Hněvkovský z ticha začal burcovat národ. Milovníkům vážné hudby zase jistě okamžitě naskočí jméno Johann Sebastian Bach, filmovým fanouškům Sebastian Koch, Roché nebo Stan, milovníkům rychlých kol pilot F1 Sebastian Vettel a dva francouzští vícenásobní mistři světa v rallye Sébastien Loeb a Ogier, či lidem s všeobecným přehledem zase současný rakouský kancléř Sebastian Kurz, sportovním fandům český desetibojař Adam Sebastian Helcelet (podle americké TV stanice NBC by si zasloužil zlatou medaili za „Nejlepší knír olympiády v Tokiu“) nebo americký tenista Sebastian Korda a nakonec třeba zpěvák, skladatel a kytarista Sebastian Navrátil. Asi mnohonásobně víc příznivců než román F. L. Věk bude mít kniha spisovatelky Cécile Aubryové s názvem Bella a Sebastián (1. vyd. r. 1965), respektive spíše její seriálová a filmová podoba. Dojemný dobrodružný příběh šestiletého chlapce Sebastiána a Belly, fenky pyrenejského horského psa, z prostředí malé vesničky ve francouzských Alpách. Věřím, že tuto srdeční záležitost, není třeba většině z vás obsáhleji představovat.

CÉCILE AUBRYOVÁ

a BELLA SEBASTIÁN

Útulek na Velkém Baou

Byl jím inspirován také Roman Horký, frontman skupiny Kamelot, který píseň stejného názvu zařadil na vůbec první LP desku své kapely (Zachraňte koně, Wenkow, 1990). A pokud někdy zabrousíte do městysu Mohelno, můžete na průčelí domku jejího autora (č. 111) objevit notový záznam úvodu písně (jedná se o práci uměleckého kováře). Skladba byla složena v roce 1986, roku 2020 dostala nový hudební kabát a aktuálně ji skupina zařadila na playlist svých koncertů. Naposledy jsem ji živě slyšel letos v červenci na festivalu Porta v Řevnicích u Prahy. I po více než 30 letech jsem si rád znovu zabroukal její slova: „Paměť mě tahá za rukáv a vláčí do dětství, na louku čtyřlístků, co trháš pro štěstí, a v koutě má duše dětinská, se choulí do peří, v tom tiše zaklepou a stojí u dveří. Bella má a Sebastián, v proudu třpytů čekají tam...“

Pokračování na následující straně

*Socha sv. Šebestiána z morového sloupu
v Kokoříně*

(1679–83, nám. Svobody), Budišově nad Budišovkou (1723), Bystřici nad Pernštejnem (1727), Cvikově (1697), Čáslavi (1746), Českém Krumlově (1715–16), Českých Budějovicích (1716, Mariánské nám.), Drnholci (1718), Frýdlantě v Čechách (1681), Horní Polici na Českolipsku (1714), Horní Stropnici (1764), Hořovicích (1711), Hostěradicích (1728), Hradci Králové (1714–17), Chrastavě (1734), Chrudimi (sloup Proměnění Páně s mariánskou symbolikou, 1724–32), Ivančicích (1726), Jihlavě (1689–92), Kutné Hoře (poč. 18. stol., Šultysova ul.), Liberci (1720, zahrada kostela Nalezení sv. Kříže), Litoměřicích (1680–85), Litovli (1724), Lomnici nad Popelkou (1713), Lomnici u Tišnova (1709), Moravské Třebové (1716–18), Novém Bydžově (1697–1716), Nové Pace (1716), Obříství na Mělnicku (1706), Opočně (1714–18),

*Socha sv. Šebestiána z morového sloupu
v Lokti*

Pár tipů mimo dostřel

A pokud se budete toulat někde dále od domova, můžu ve spolupráci s vlastním fotoarchivem doporučit některé další lokality napříč republikou, případně doplním také dataci svatošebestiánských soch. Barokní sloupy výhradně se sochou sv. Šebestiána najdete především na Znojemsku: v Dyjákovcích (1715), Šatově (1726), Slupi (1680), ovšem také například v Žandově u České Lípy (1822). Samotné sochy světce stojí např. u kostelů v obci Bystré u Poličky (1714), Hodoníně (1713), Chodově, Lubenci na Podbořansku (1733), na náměstí v Klimkovicích (1760, zde jsem napočítal dokonce 7 šípů) a Kutné Hoře (1707–09, Pirknerovo nám.). Typově ojedinělé barokní sousoší se sv. Šebestiánem a ukřižovaným Ježíšem najdete v Janovicích u Vinar na Královéhradecku (1732). Za vyzdvihnutí stojí mariánské morové sloupy v Brně

Písku (1713–14), Plzni (1681), Poličce (1727–31), Šternberku (1719), Šumperku (1719–20), Telči (1716–20), Valticích (1690), Velehradě (1681, o sv. Šebestiána doplněn r. 1715), Vranově nad Dyjí (1713), Vyškově (1719), Zábřeze (1713) a Zásmačích (1700). Naopak v Červené Vodě (1715), České Lípě (1689), Duchcově (1750–60), Fulneku (1718), Hustopečích (1736), Jaroměřicích nad Rokytnou (1716), Jeseníku (1721), Krásné u Jablonce nad Nisou (1772), Kroměříži (1716–25), Lokti (1718–19), Lošticích (1853–1860), Náchodě a Teplicích (1718–19) je světec součástí sloupu Nejsvětější Trojice. Jinou variantu představují morové sloupy sv. Anny v Mostě (1681) a rovněž v Novém Městě na Moravě (1727). V Benešově nad Černou, Hroznětíně na Karlovarsku (1724), Chvalkovicích u Bučovic (1718), Plané (1712), či Rožmitále na Šumavě

Socha sv. Šebestiána v Chodově

Socha sv. Šebestiána u městských hradeb v Kadani z r. 1714

(1730) je součástí sousoší sv. Jana Nepomuckého. V obcích Mšeno a Tasovice se jedná o sousoší s vévodící Pannou Marií, v Kokoříně je sv. Šebestián zastoupen na sloupu sv. Mikuláše Tolentinského a ve Vrutku na Lounsku (1714) zase morovému sloupu vévodí sousoší Piety. Při cestě na hrad Karlštejn nemůžete minout ve stejnojmenném městysu hodnotnou barokní plastiku z dílny Bernarda Brauna (r. 1714) a další Šebestián vás očekává u zámecké brány v Paskově (cca 1750), či v parku u zámku Chyše na Karlovarsku. Další tip míří na Slovensko pod hrad Devín, kde kousek před jeho první branou stojí hranolový sloupek s barokním sousoším „sv. Šebestiána a Rócha“ (1767). Krásnou plastiku doplněnou andílkem spatříte v levé nise nad vstupním portálem kostela Zvěstování Panny Marie v Brně-Tuřanech. V Rumburku ve Šluknovském výběžku tvoří socha světeče pandán k soše sv. Jana Nepomuckého. Obě plastiky stojí proti sobě na kamen-

Brno-Tuřany, kostel Zvěstování Panny Marie

ném mostě přes říčku Mandavu. Samostatnou kapitolou je naše hlavní město. Na Karlově mostě sv. Šebestiána sice nenajdete, ale v blízkém okolí už ano. Doporučil bych pozdvihnout hlavu před domem U zlaté studny v Karlově ulici na Starém Městě (dnes hotel Aurus), na jehož fasádě snadno naleznete reliéf našeho světce.

Reliéf se sv. Šebestiánem na fasádě domu U zlaté studny v Praze na Starém Městě

Problémem jistě nebude ani objevení sochy uvnitř výklenkové kapličky téměř naproti hlavnímu vchodu do vyšehradského Slavína. Plastika se původně nacházela rovněž na Starém Městě, kde zdobila fasádu v r. 1893 zbořeného domu „U Harantů“ v Rytířské ulici (v následujícím roce zde byla dokončena stavba budovy Staroměstské tržnice). Další pražská socha má své místo u kostela Panny Marie Vítězné na Bílé hoře (Praha 17-Řepy, autor: Jan Oldřich Mayer, 1710). A kde se v Praze můžete dobře najíst? Třeba ve vyhlášené restauraci „U Šebestiána“ na Vysočanech v Kolbenově ulici. Milovníkům pěnivého moku doporučím ochutnávku dvou variant pšeničného piva „Šebestián“ z rodinného Libockého pivovaru na Praze 6. Jedná se o světlé i tmavé svrchně kvašené, nefiltrované a nepasterované pivo, na jehož etiketě zároveň naleznete symbol dvou šípů. A nakonec v bodech ještě pár bonusových lokalit, kde můžete potkat našeho kamenného mučedníka: Bílina, Dobříš, Doubravice nad Svitavou, Doubravník, Kadaň, Koclířov, Liběšice, Loučka u Nového Jičína, Mojná, Mořice, Račice u Hrotovic, Uhřetěves, Zákupy.

Dřevěná plastika sv. Šebestiána, klášter Teplá
Pokračování na následující straně

Z řady oltářních obrazů bych vybral tzv. morový oltář, který najdete u pilíře v lito-
měřické katedrále sv. Štěpána. Autorem
tradičního zobrazení sv. Šebestiána je li-
toměřický mistr Josef Czech (†1779). Při
návštěvě Opavy zase doporučím světcův
obraz na stěně presbytáře kostela Na-
nebevzetí Panny Marie. Malba je dílem
východního českého umělce z řad jezu-
itů, tvůrce desítek oltářních obrazů, Ig-
náce Viktorina Raaba (1715–1787). Ob-
divován je rovněž boční oltář sv. Šebestiá-
na v kostele sv. Mikuláše ve Znojmě
(R. Weitzmann, cca 1755), přičemž obrazy
jsou dílem Ignáce Leopolda Daysignera
(1701–1788) a jeho součástí je také po-
věstná gotická soška tzv. Chlebové Ma-
dony. Další znojemský morový oltář je k
vidění v kostele sv. Kříže (1755). Krásná ital-
ská malířská práce ze 17. století zdobí ta-
ké boční oltář sv. Šebestiána v kostele sv.
Jana Nepomuckého ve Velkém Valtínově
na Českolipsku.

rová klenba, středový svazkový pilíř s mo-
tivy úponků vinné révy a odkryté malby
z počátku 15. století (např. klenba je zapl-
něna čtyřicetiváclenným andělským
chórem). A teď to hlavní – výklenkový ol-
tářík se čtyřmi polychromovanými tera-
kotovými plastikami sv. Kateřiny, sv. Ro-
cha, sv. Šebestiána a sv. Rozálie. Sošky
pochází z doby po roce 1714 a nic podob-
ného v Česku zřejmě nenajdete.

*Socha sv. Šebestiána na morovém sloupu
v Litovli*

*Interiér kaple sv. Šebestiána
v premonstrátském klášterním kostele
ve Znojmě-Louce (retabulum manýristického
štukového oltáře z r. 1580)*

Záležitost pro fajnsmekry

Posledním tipem bude opravdový ar-
chitektonický a výtvarný unikát – jedna
z nejvýznamnějších raně gotických pa-
mátek v Evropě. Jedná se o osmibokou
kapli sv. Kateřiny z let 1260–70, kterou naj-
dete pod presbytářem kostela sv. Ště-
pána v Kouřimí. Zdobí ji hvězdová žeb-

Seifert, Kocáb, Horáček

Sochy svatých Šebestiánů i dalších po-
timorových patronů, jak si před časem
povšiml náš jediný nositel Nobelovy ceny
za literaturu (1984) – básník Jaroslav Sei-
fert (1901–1986), byly v minulosti také
častým místem milostných schůzek.
Ostatně jeho sbírka „Morový sloup“ měla
mít původně název „Kniha polibků“.
Verše, psané v normalizačních letech
1968–70, poprvé vyšly samizdatem roku
1973. Sbírkou autor oznámil již v září roku

1969 v Listech Klubu přátel poezie. V textu na straně 22 zde Seifert poznamenává: „Morové sloupy, postavené po našich městech jako díkůvzdání za přežití pohrom, neseny jsou někde křídly andělů, sedících u jejich pat. Ale nemyslil jsem ani na minulost ani na andělská křídla. Myslíl jsem na lidi, na tuto zemi, na tyto naše dny.“ Asi by se slušelo přidat alespoň několik veršů. Následující ukázka patří k básni „A sbohem“, která zmiňovanou sbírku uzavírá:

„Poezie jde s námi od počátku.
 Jako milování,
 jako hlad, jako mor, jako válka.
 Někdy byly mé verše pošetilé
 až hanba.
 Ale za to se neomlouvám.
 Věřím, že hledat krásná slova
 je lepší
 než zabíjet a vraždit.“

Detail zdvižené pravice se šípem na soše sv. Šebestiána ve Valašském Meziříčí

Ober-Politz a. d. B. N. B.
 Partie mit Schloß

Dobová pohlednice z r. 1918 – Mariánský sloup u břehu Ploučnice v Horní Polici v Žandova na Českolipsku z roku 1714 (obsahuje také sochu sv. Šebestiána, zajímavostí je především oboustranná socha Panny Marie na jeho vrcholu /dva páry sepnutých rukou a dva obličje – jeden se dívá směrem na kostel, druhý na zámek/)

A čím jsme minule začali, tím také skončíme. Tentokrát nám již přímo osobu světce připomene píseň Michaela Kocába s textem Michala Horáčka „Sebastián“, která vyšla na hudebníkově studiovém albu „Povídali, že mu hráli“ (Panton, 1988). Ve třetí sloce se zpívá: „Co však zmůže šíp, když máš jednou pravdu, čerpáš víru z ní, bereš sílu z ní a nepodléháš násilí. Kdo pravdě přál, ten zvítězil, co svět světem stál...“

Lubomír Vyňuchal

VŠEVĚDÁRNA - zkoumej, uč se, objevuj!

Muzeum Komenského připravuje prostor přizpůsobený speciálně dětem

Edukační programy pro školní i jiné skupiny mají v Muzeu Komenského v Přerově více než desetiletou tradici. Nabídka byla vždy pestrá - učitelé i široká veřejnost si může každý rok vybrat z široké palety témat. Co však dosud chybělo, bylo stabilní zázemí s dostatečným prostorem, kde by se mohli lektorované programy, besedy nebo tvořivé dílny konat, aniž by byli rušeni ostatní návštěvníci muzea.

Jana Trtíková

To se nyní změní. V prostoru tzv. galerie v prvním patře přerovského zámku v současnosti vzniká prostor, který bude sloužit především dětským skupinám a rodinám s dětmi. Tato myšlenka není nová, zrála mezi pracovníky muzea již řadu let a paradoxně současná „covidová“ situace dala věci více do pohybu. A tak loni na podzim vznikl projekt s názvem Vševědárna.

Vševědárnou chceme reagovat na změny vzdělávacích a dalších potřeb, které nyní školní i jiné skupiny mají. Konečně budeme mít pro malé návštěvníky oddělený prostor, ve kterém budeme moci s dětmi zkoušet věci, které si v expozicích nemůžeme dovolit - ať už z prostorových důvodů nebo kvůli bezpečí sbírko-

Edukační činnost má v našem muzeu dlouhou tradici

vých předmětů. Také jsme již dlouho cítili, že návštěvníkům s těmi nejmenšími dětmi u nás chybí zázemí, kde by se mohli při prohlídce muzea s dětmi zabavit, ale zároveň i trochu odpočinout.

Podoba Vševědárny se bude obměňovat - vždy po dobu jednoho školního roku zde bude prezentováno jedno téma, které je nejen aktuální, ale především zajímavé a poučné pro děti přibližně od 4 do 12 let a je součástí platných Rámcových vzdělávacích programů (RVP). Tématem na školní rok 2021/2022 je „Děti a doprava“

Chceme v našem muzeu vytvořit hravý a inspirativní prostor podporující samostatné objevování a experimenty. Zároveň si tu přijdou na své i ti nemenší - součástí místnosti bude také „zvídavý koutek“, kde budou k dispozici hračky, hry a další prvky na dané téma.

Na Vševědárnu se však těší i naši edukátoři - umístění zde totiž najdou také desítky pomůcek, které se za léta práce s dětmi v muzeu nahromadily a byly uloženy provizorně na mnoha místech. Nově vzniklý prostor poslouží také k vyzkoušení nových postupů a metod učení, které čerpáme např. z „Tvořivé hry“ - z metody, kterou vytvořilo Muzeum Říčany.

Dílniček bude více i za špatného počasí

Letošní Hefaiston v číslech

Devětatřicátý ročník Hefaistonu si i přes nepřízeň počasí a covidová opatření nenechalo ujít bezmála sedm tisíc návštěvníků. Ti dorazili především během soboty, kdy kováři od ranních hodin obsadili výhně na třetím nádvoří a v tříhodinových intervalech pracovali na svých dílech až do večerních hodin. Za sobotu a nedělní dopoledne kovářům pod rukama vzniklo 28 unikátních výtvorů.

Porota udělila celkem 30 ocenění, z toho osm za studentské a učnovské práce. Mimořádnou cenu si odnesl český kovářský tým, který během letošního Kovářského fóra vytvořil designové pítko ke zdroji pitné vody na prvním hradním nádvoří. Cenu si na pódiu převzal také tým loňského Kovářského fóra, které proběhlo kvůli covidové pandemii bez závěrečného ceremoniálu.

ČLENOVÉ POROTY:

Předseda: Karel Bureš

širší porota:

Ing. Hana Žaludová

Arch. Edita Vlčková

užší porota:

Mgr. Michal Stříbrný

Mgr. Jan Virt

Bc. Jan Lauro

Milan Michna

PhDr. Jan Mohr

MIMOŘÁDNÁ CENA za Kovářské fórum

David Hugo Habermann, Josef Habermann, Matyáš Habermann, Lukáš Zadražil, Vojtěch Trnka
za dílo Jiskření, vykované na 32. ročníku Kovářského fóra 2020

MIMOŘÁDNÁ CENA za Kovářské fórum

Anton Vadovič, Jan Hájek, Jan Hájek ml.,
Jan Šerák, Petr Soudek
za dílo Pítko, vykované na 33. ročníku Kovářského fóra 2021

Michal Ptáček, Vůz s božstvem

DEMONSTROVANÉ PRÁCE

1. Cena

Ivo Stawaritsch, Milan Stawaritsch
za dílo Mísa na ovoce

2. cena

Michal Ptáček, Petr Gajdušek
za dílo Kříž

2. cena

Anton Vadovič, Leigh Morresi
za dílo Bez cukru

3. cena

Jiří Hausner, Jiří Němec
a dílo Vlnění

3. cena

Richard Rulf, Jaroslav Rulf
za dílo Odlož, co můžeš

VYSTAVENÉ EXPONÁTY KLASICKÉ KOVÁŘSKÉ PRÁCE

1. cena

Karel Ondráček, Karel Ondráček jr.
za vystavené práce

2. cena

Michal Podhradský, Jan Podhradský
za dílo Mříž do kaple

3. cena

Václav Noha, Dan Zbránek
za dílo Kovaná branka

KATEGORIE VOLNÁ TVORBA A KOMORNÍ PLASTIKA

1. cena

Michal Ptáček
za soubor vystavených prací

2. cena

Kujná huť Blata
za dílo Šiška

2. cena

Adam Piechowiak
za soubor vystavených prací

3. cena

Jiří Jurda ml.
za dílo Lezec

čestné uznání

Josef Musil
za vystavené práce

Kujná huť Blata, Šiška

ŠPERKY

1. cena

Lubomír Kočí, Jana Kočová
za kolekci šperků

2. cena

Jakub Mahdal
za vystavené šperky

3. cena

Lucia Svobodová
za dílo Ve jménu peří

DAMASCÉNSKÉ PRÁCE

1. cena

Jiří Čurda
za vystavené práce

2. cena

Pavel Ševeček
za Damaškové nože

3. cena

Miroslav Pouzar
za dílo Tajnosti

ZVLÁŠTNÍ KATEGORIE

Mimořádná cena

Aleš Karban
za vystavené práce

STUDENTSKÉ A UČŇOVSKÉ PRÁCE

KLASICKÉ KOVÁŘSKÉ PRÁCE

1. cena

Ludvík Ferenczi, Střední škola řemeslná
Jaroměř
za dílo Renesanční luneta

2. cena

Filip Hrubý, Jiří Kyselák, Střední škola
řemeslná Jaroměř
za dílo Mříž

2. cena

Ondřej Svoboda, SOŠ uměleckořemeslná
Praha 9
za dílo Renesanční truhla

3. cena

Tomáš Čepl, Akademie, VOŠ,
Gymnázium a SOŠU Světlá nad Sázavou
za dílo Probíjená mříž

3. cena

Aleš Brůžek, SVŠUAŘ Praha
za dílo Krbový stojan se zásobníkem na
dřevo

čestné uznání

Sebastian Hudler, SOŠ uměleckořemeslná
Praha 9
za dílo Rybověšák

Ludvík Ferenczi, Renesanční luneta

VOLNÁ TVORBA A KOMORNÍ PLASTIKA

1. cena

Richard Rulf, Akademie, VOŠ,
Gymnázium a SOŠU Světlá nad Sázavou
za dílo Volavka

2. cena

Miloš Stárek, Střední škola řemeslná
Jaroměř
za dílo Vetřelec

XXXIX. ročníku Hefaistonu se navzdory stále probíhajícímu koronavirovému omezením zúčastnilo od pátku 27. do neděle 29. srpna 2021 6 854 návštěvníků a 601 účastníků z jedenácti států včetně České republiky.

Prezentováno bylo celkem 188 exponátů, což z celkového počtu představovalo 28 demonstrováných prací a 160 vystavených děl.

Eva Lehnertová

Ve Fulneku mají novou expozici J. A. Komenského

V prostorách bývalého bratrského sboru ve Fulneku otevřelo 2. září 2021 Muzeum Novojičínka novou stálou expozici Na prahu vichřice věnovanou působení Jana Amose Komenského ve Fulneku, kam přišel v roce 1618 ze svého předchozího působiště v Přerově.

Radim Himmler

Expozice se nesoustředí pouze na osobnost mladého Komenského jako bratrského kněze a učenice, tehdy čerstvě ženatého muže po přerovském sňatku s Magdalenou Vizovskou, ale snaží se komplexně zachytit v řadě tematických okruhů celkový kontext doby na počátku ničivého válečného konfliktu – třicetileté války, která přinesla řadu útrap evropskému obyvatelstvu, ale konkrétně i těžké životní rány samotnému Komenskému, jako bylo ovdovění, emigrace či zničení majetku a rukopisů při požáru v Lešně.

Moravský Fulnek byl pro Jana Amose jedním z posledních klidných zastavení před dlouhou evropskou poutí, během níž se stal jednou z nejvýraznějších intelektuálních osobností své doby. Fulnecká česko-německá bratrská obec se tak stala v předvečer vypuknutí války svědkem jeho pedagogických, literárních a filosofických příprav. Ve Fulneku napsal Komenský dnes ztracená latinská pojednání O starožitnostech Moravy a O rodu pánů z Žerotína. Odsud nechal v Olomouci vytisknout svou práci Listové do nebe a snad zde i napsal Retuňk proti Antikristovi a svodům jeho a zahájil práci na svém velkém opusu Didactica magna. Nejpozději na konci května roku 1621 byl J. A. Komenský nucen Fulnek opustit spolu s posledním protestantským majitelem panství Janem II. Skrbenským z Hříště.

Pohled do jednoho z okruhů expozice Na prahu vichřice v muzeu Svět Komenského ve Fulneku

Architektonické řešení muzejní instalace vytvořila firma M Plus, Praha. Autorem scénáře expozice je ředitel Muzea Novojičínka PhDr. Zdeněk Orlita, PhD. Otevření expozice završilo tři roky trvající etapu stavební a památkové obnovy objektu bývalého bratrského sboru, který byl až do bitvy na Bílé hoře významným centrem jednoty bratrské a humanistické kultury na hranici Moravy a Slezska. Památkově chráněná budova sboru je přes pozdější přestavby a úpravy i nadále kompaktní stavbou, z níž se dochoval původní chrámový prostor. Stavební opravy i nová expozice byly financovány z evropské dotace Integrovaného regionálního operačního programu a ze zdrojů Moravskoslezského kraje.

Současně s expozicí byla zahájena činnost nové pobočky Muzea Novojičínka s názvem Svět Komenského, která se bude věnovat interpretaci významu Komenského pobytu v této části dnešního Moravskoslezského kraje, bude vytvářet vlastní muzejně animační programy a zaměří se na spolupráci s okolními komeologickými pracovišti.

Otevírací doba muzea Svět Komenského Fulnek je od úterý do neděle od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin.

Na zámku budou opět Vánoce!

V podvečer první adventní neděle 28. listopadu 2021 bude po roční pauze způsobené koronavirem opět slavnostně otevřena v Muzeu Komenského v Přerově tradiční výstava Vánoce na zámku, tentokrát věnovaná moravskému venkovu.

Šárka Krákorová Pajůrková

Návštěvníci si na ní budou moci prohlédnout od 30. listopadu 2021 do 2. ledna 2022 nejrůznější předměty denní potřeby z hanáckého regionu vztahující se k vánočním svátkům. Ty patří k jedinečným okamžikům v roce a jsou neodmyslitelně spjaty s nazdobenými vánočními stromky, dárky, cukrovím i štedrovečerním kaprem v domově provoněném jehličím. Návštěvníci se také mohou těšit na nové netradiční aranžmá unikátního Zbořilova betlému, který vznikl na objednávku přerovského muzea v letech 1997-2009. Název nese podle svého tvůrce, lidového řezbáře Bedřicha Zbořila. Betlém tvoří 129 figur, cca 30 cm vysokých, vyřezaných z lipového dřeva.

Při tvorbě přerovského betlému Bedřich Zbořil nezůstal pouze u tradičních figur ztvárňujících betlémský příběh, ale vyřezal postavy znázorňující řadu dnes již zapomenutých řemesel i výjevy ze všedního života venkovanů. Slavnostní atmosféru výstavy „Vánoce na zámku“ pomohou navodit živé jedličky, které budou tradičně nazdobeny originálními českými skleněnými baňkami z výrobního družstva Slezská tvorba Opava. Na vystavených stromcích nebudou chybět ani lidové ozdoby ze slámy a vizovického pečiva. V rámci možností bude k výstavě probíhat i doprovodný program.

Plzeňská věž převyšuje kopce...

Stejnomenou lidovou písničku si můžete zaspívat na předvánočním setkání, které se odehraje v prostorách Korvinského domu (Horní náměstí č. 31) v úterý dne 14. prosince od 17 hodin. Na nejvyšší kostelní věž v České republice bez jakékoliv námahy vystoupáte s bratry Vyňuchalovými. Společně pak navštívíme další vybrané památky Plzně a také několik hradů v jejím okolí. To vše samozřejmě prostřednictvím dataprojekce, živých hudebních nástrojů a zpěvu. Nechte se překvapit!

Věž katedrály sv. Bartoloměje v Plzni

(výška: 102,26 m, 13 pater, 299 schodů, pětice zvonů a vyhlídkový ochoz ve výšce 62 m)

KALENDÁRIUM

neboli

CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT...

2.-9.10. Život v bavlně. Výstavní celorepublikový happening v rámci Týdne důstojné práce o podmínkách pěstování bavlny. Nádvoří přerovského zámku, v otvíracích hodinách muzea. Zdarma.

5. 10. 17.00 Létání v Přerově. Přednáška k výstavě „Mezi mraky: 110 let přerovského letectví...“ Přednáší Ing. Alois Morkus. Korvínský dům, Horní náměstí 31, Přerov. Vstupné 10 Kč.

9. 10. Ptáci festival Záhlinice. Procházka soustavou rybníků a přilehlým lužním lesem, pozorování ptáků, živočichů a rostlin, ukázka kroužkování. Sraz v 8.15 před hospodou U Čápa v Záhlinicích.

10. 10. Moravský zemský pohár v 3Dlukostřelbě. Lukostřelecký klub Mrlínec pořádá závod ve střelbě na makety lovné zvěře v areálu hradu Helfštýna i mimo něj. Více na: www.lkmrliniec.cz

14. 10. od 16.30 Čeho se dokážete zbavit dnes, neschovávejte na jindy. Přednáška Marcely Janské o tom, jak se může změnit náš život, když zvolíme laskavou cestu minimalismu. Korvínský dům, Horní náměstí 31, Přerov. Vstupné 10 Kč.

15. 10. od 16.00 Fusing – ryba ze spekaného skla. Výtvarná dílna s Veronikou Matlochovou. Přihlášky do 13. 10. na syrycanska@prerovmuzeum.cz nebo 581 219 910 12. ORNIS, Bezručova 10, Přerov. Vstupné 450 Kč.

19. 10. od 14. do 17.00 Všichni tvoří na nádvoří: Duchové a lucerničky. Výtvarná dílna. Za špatného počasí se program přestěhuje do vnitřních prostor zámku. Ke vstupence do muzea zdarma, jinak 20 Kč/osoba.

20. 10. od 9 do 14.30 Den stromů. Oslava stromů procházkou mezi nimi s trochou poučení. Akce pro ZŠ a MŠ i veřejnost – několik zastavení s hrami a kvízy, prohlídka zajímavých druhů stromů v parku Michalov. Přihlášky v ORNIS a BIOS. Zdarma.

20. 10. Den stromů - prohlídka parku Michalov. Prohlídka parku s průvodcem v rámci Dne stromů. Sraz v 16 hodin u restaurace Michalov.

22. 10. od 19.00 Dechové trio Jiřího Šlégl. Tradiční podzimní koncert vážné hudby v podání dechového tria Jiřího Šlégl. Slavnostní zámecké síni města Přerova. Vstupné dobrovolné.

26. 10. od 17.00 180 let železnice v Přerově. Přednáška Mgr. Petra Sehnálka o počátcích železniční dopravy v Přerově. Korvínský dům, Horní náměstí 31, Přerov. Vstupné 10 Kč.

2. 11. od 17.00 Létání v Přerově. Přednáška k výstavě „Mezi mraky: 110 let přerovského letectví...“ Korvínský dům, Horní náměstí 31, Přerov. Vstupné 10 Kč

5. 11. od 16.00 Vitrážový anděl. Výtvarná dílna s Veronikou Matlochovou. Přihlášky do 1. 11. na syrycanska@prerovmuzeum.cz nebo 581 219 910 12. ORNIS, Bezručova 10, Přerov. Vstupné 450 Kč.

11. 11. Den s vlčími máky. Komponovaný program ke Dni veteránů zakončený slavnostním koncertem a dílnou pro veřejnost. Přerovský zámek.

16. 11. od 19.00 Koncert vážné hudby. Vystoupí trio pod vedení flétnistky Aldony Slusarz z Polska. Slavnostní síň města Přerova.

23. 11. Vševědárna: podzimní listohraní. Výtvarná dílna s poučným povídkám o podzimním listí. Přerovský zámek, vstupné 20 Kč.

28. 11. od 17.00 vernisáž výstavy Vánoce na zámku. Přerovský zámek.

14. 12. od 17.00 Plzeňská věž převyšuje kopce. Povídaní Lubomíra Vyňuchala o vybraných památkách Plzně a hradech v jejím okolí. Přednášku doplní písněmi na kytaru Petr Vyňuchal. Korvínský dům, Horní náměstí 31, Přerov. Vstupné 10 Kč.

8. 12. Speciální vánoční dílna pro dospělé. Výroba netradičních ozdob a drobných dekorací, ukázka nevědeckých technik balení dárků. Historický sál, přerovský zámek. Vstupné 40 Kč.

11.12. Vánoční dílna pro veřejnost. Výroba vánočních dekorací pro malé i velké. Ukázky starých lidových tradic a zvyků. Přerovský zámek. Vstupné 60 Kč/osoba zahrnuje dílnu i prohlídku výstavy Vánoce na zámku.

16. 12. od 17.00 Šetrné Vánoce. Přednáška a workshop vázání dárků do šátků. Korvínský dům, Horní náměstí 31, Přerov. Vstupné 10 Kč.

17. 12. od 16.00 Drátovaná miska. Výtvarná dílna s Veronikou Matlochovou. Přihlášky do 10. 12. na syrycanska@prerovmuzeum.cz a 581 219 910/12. ORNIS, Bezručova 10, Přerov. Vstupné 420 Kč.

19. 12. Vánoční strom pro ptactvo. Tradiční vánoční rozloučení s rokem, zdobení ptačího stromu a zpívání koled. Od 15.00 hodin v parku Michalov.

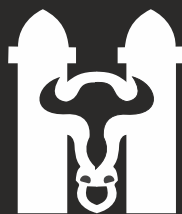
Změna programu vyhrazena.

Máte-li zájem dostávat nejen zpravodaj, ale i veškeré pozvánky na akce muzea elektronicky, požádejte si na info@prerovmuzeum.cz o zařazení vaší emailové adresy do adresáře. Takto vám již nic neuteče!

KULTURA PŘEROVA

říjen–prosinec
2021

Knihovna zve na křest knihy přerovského strážníka Miroslava Komínka

Kdo z Přerovanů by neznal humorné přepisy skutečných událostí, které denně zažívají strážníci zdejší městské policie? Miroslav Komínek si za svůj blog, který pravidelně plní vtipné pojetými scénkami ze života přerovských občanů i strážníků, právem vysloužil Magnesii Literu a nyní přichází čas na křest je-ho knižní podoby s názvem 365 + 1 příběh strážníků z Přerova. Kniha již zaměřila na pulty knihkupectví a ve středu 13. října se od 18.00 hodin v Klubu Teplo dočká také slavnostního křtu, kterého se ujme sám autor Miroslav Komínek spolu s ilustrátorem Tomášem Saavedrou Komínkem. Čtení zábavných historek se zhostí herec a hudebník David Matásek, který propůjčí svůj hlas také stejnojmenné audioknize. Akci moderuje editor knihy Nikola Orozovič.

Máme knihy „za hubičku“

Velké množství detektivek, ženských románů, historických příběhů, doporučené četby nebo naučné literatury můžete najít a za symbolické ceny zakoupit každý měsíc v suterénu Městské knihovny v Přerově, která pořádá pravidelný prodej starých a opotřebovaných knih vyřazených z knihovního fondu. Vedle knih bývají k dispozici také nejrůznější tituly periodik a literatury pro děti. Pokud tedy sháníte nějaký starší titul, který již není na pultech knihkupectví, nebo třeba jen hledáte oddechové čtení na chalupu, je prodej vyřazených knih ideální volbou.

Aktuální termíny této akce sledujte na webu knihovny www.knihovnaprerov.cz.

Švestku v Měšťáku nahradí Severní pól

„Tedy nerad to říkám, ale jsou chvíle, kdy by se optimisté měli popravovat.“ Tuto nesmrtelnou hlášku, která by byla použitelná v posledních skoro dvou letech slibování a odvolávání akcí prakticky neustále, jistě zkušený cimrmanologové bez problémů zařadí k veleúspěšné divadelní hře „Dobytí severního pólu“. A právě tato

hra bude uvedena ve čtvrtek 7. října 2021 od 19. hodin v Městském domě v Přerově jako náhrada za dříve avizovanou a bohužel v únoru odloženou hru „Cimrmanů Švestka. A třebaže „Když to srovnám s výletem na Kokokřín“ Dobytí severního pólu je jistě skvělou volbou. Dříve zakoupené vstupenky zůstávají v platnosti.

**Pořádáte v Přerově zajímavé akce?
Začínáte s něčím novým nebo jste naopak tradiční místní firma?
Myslíte si, že se o vás málo ví?
Neváhejte a napište nám! Tyto stránky čekají právě na vás.**

Více informací se dozvíte zasláním e-mailu na adresu sehalkova@prerovmuzeum.cz

Laco Deczi & Celula New York s Candy Dufler budou v Přerově

Slavná nizozemská zpěvačka a saxofonistka Candy Dufler, Laco Deczi a Celula New York vystoupí v rámci 38. Československého jazzového festivalu ve čtvrtek 14. října od 19.30 v Městském domě. Dufler v roce 1987 doprovázela s vlastní skupinou Funky Stuff zpěvačku Madonna na evropské části jejího turné. Později spolupracovala s Davem Gilmourem a Vanem Morrisonem. Učívala po boku Prince, Pink Floydů, Maceo Parkera, Arethy Franklinové a Beyonce.

Zažijte Norsko jinak

Fjordy, majestátní ledovce, půvabné dřevěné domečky, strmé útesy a divoká příroda. Jak vypadá Norsko z paluby plachetnice a pohledem dronu? Tomáš Kūdela je pražský rodák, vývojář hardwaru a softwaru, který zcela propadl kouzlu jachtaření. Začínal na surfovém prkně, získal chorvatskou licenci a dnes má nejvyšší kapitánské oprávnění – je velitelem jachty oceánské plavby a také jachtařským instruktorem a zkušebním komi-

sařem Ministerstva dopravy České republiky. Na besedě s Tomášem Kūdela zjistíte, jaké je na vlastní kůži zažít silný vítr, nevlidné sychravé počasí a tříštící se divoké vlny severního Atlantiku, které se zklidní teprve až mezi hlubokými fjordy. Na dobrodružnou norskou plavbu se můžete s přednášejícím vydat ve středu 20. října od 17.00 hodin v sále Ministerstva zemědělství ČR v Přerově na Wurmově ulici.

Opět příležitost pro všechny milovníky land artu

S nadcházejícím podzimem opět nastává příležitost využít přírodní materiály ke kreativnímu tvoření. Zatímco doma můžeme vyrábět zvířátka z kaštanů, navlékat plody jeřabin či šípky nebo pestrobarevým listům zdobit podzimní dekorace, venkovní prostředí přeje land artu. Proto je na středu 20. října opět naplánována tradiční podzimní aktivita – skládání obrazců z podzimních plodů na náměstí T. G. Masaryka v Přerově pro všechny zájemce od jednoho do sta a více let.

Akce začíná v 10 hodin a zdobení betonové plochy náměstí přírodninami potrvá zhruba do 17 hodin. Účastníci se mohou těšit na drobné občerstvení, horký čaj a hudební doprovod.

Přírodní materiál (žaludy, kaštiny, bukvice, ořechy, jeřabiny, šípky, listy aj. - fantazii se meze nekladou) mohou zájemci donést v den konání akce přímo na náměstí – nebo do Výstavní síně Pasáž, kde bude od pondělí 11. října sběrné místo.

Tešíme se na vás a naše společné dílo.

Karneval klubu Dlažka

Asi není úplně důležité, jestli se vám líbí více Locika, Elsa nebo Červená Karkulka, či preferujete Supermana nebo Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého - karneval je příležitostí pro všechny! A jelikož doba karnevalovému veselí vůbec nepřála, o to větší radost máme, že vás můžeme pozvat do klubu Teplo v sobotu 13. listopadu na tradiční karneval Dlažky. Od 14.30 až do 19.00 bude připravena pro všechny malé i velké spousta zábavy, tance, her a soutěží, takže neváhejte a začněte se pít po správném kostýmu! Vždyť karneval bez kostýmu není tím správným karnevalem. A že už jste na karneval příliš staří? Tak to jste ještě nikdy karneval Dlažky nezažili. Nejvyšší čas to změnit!

Představí se Moravská filharmonie Olomouc

103. výročí Dne vzniku samostatného československého státu oslavíme 28. října v 19.30 tradičním koncertem Moravské filharmonie Olomouc pod taktovkou Jakuba Kleckera se slavnými melodiemi z československých filmů. Vstupenky v ceně 100, 80 a 50 Kč lze zakoupit v předprodeji v Městském informačním centru.

KNIHOVNA VÁM NABÍZÍ

7. 10. Reflexní terapie jako zdravý životní styl. Přednáška Pavlína Dočkalíkové, učebna MěK, Žerotínovo nám. 36, Přerov, od 17.00.

13. 10. Beseda, autorské čtení a křest knihy Miroslava Komínka, velký sál Klubu Teplo Přerov, Horní nám. 9, od 18.00.

20. 10. Norsko: ztraceni mezi fjordy. Cestovatelská beseda s Tomášem Kúdelou, sál MZČR, Wurmova 2, Přerov, od 17.00 hod.

21. 10. Komunikace napříč generacemi aneb Seznamte se a možná pochopíte. Přednáška Blaženy Mačákové, učebna MěK v Přerově, Žerotínovo nám. 36, od 17.00.

25. 10.–8. 11. Internet (nejen) pro seniory. Počítačový kurz pro začátečníky, učebna MěK v Přerově, Žerotínovo nám. 36, každé pondělí od 9.00 do 10.30 hod. (jen pro přihlášené)

26. 10. Případ zmizení jantarové komnaty. Přednáška Milana Zachy Kučery, učebna MěK v Přerově, Žerotínovo nám. 36, od 17.00 hod.

18. 11. Autorské čtení a beseda se spisovatelkou Blankou Hoškovou, učebna MěK v Přerově, Žerotínovo nám. 36, od 17.00 hod.

24. 11. Cestovatelské povídaní s Alenou a Jiřím Márovými, sál MZČR, Wurmova 2, Přerov, od 17.00 hod.

Ladislav Zibura – Prázdniny v Česku

Po světě už se Ladislav narazoval dost, a tak zatoužil po tom důvěrně poznat svou vlast.

Vydejte se s ním na dvouměsíční prázdninovou jízdu po českých luzích a hájích. Podíváte se do oblastí známých i neznámých – od jihočeských rybníků přes uhelné pánve až po opuštěné pohraničí. Zasmějete se nad příběhy svérázných lidí, dozvíte se, v čem jsme nejlepší na světě, vyslechnete si zapomenuté zajímavosti naší historie. Tak přisedněte do roztomilého bílého autíčka, dobře se bavte a pevně připestejte! Váš řidič je začátečník.

Ladislav Zibura (*1992 v Českých Budějovicích) je mladý spisovatel a cestovatel. Vydává se do různých koutů světa, aby si povídal s lidmi, a zjistil, jak vypadá jejich běžný život. Zároveň

sbírá legrační příběhy a zajímavosti z historie i současnosti. O svých pěších a stopovacích výpravách napsal čtyři knihy; 40 dní pěšky do Jeruzaléma, Pěšky mezi buddhisty a komunisty, Už nikdy pěšky po Arménii a Gruzii a konečně Prázdniny v Evropě, za kterou obdržel cenu Hanzelky a Zikmunda. Mimo psaní Ladislav také objíždí republiku s cestovatelskými projekcemi, které jsou založeny především na humoru a nadsázce. Publikum si Ziburou oblíbilo právě pro jeho humor, specifický pozorovací talent a snad i ten rošťácký šarm.

Projekce s autorem proběhne v pondělí 1. listopadu od 19.00 v kině Hvěza.

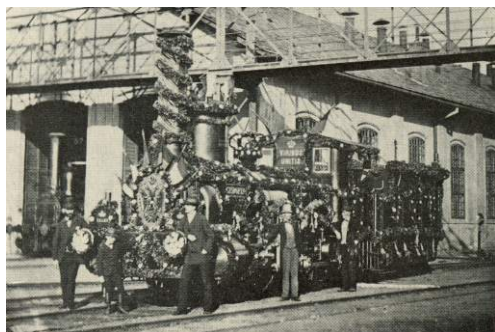
Zaměstnanci železniční správkárny u lokomotivy řady 111 někdy kolem roku 1908

Telegrafisté přerovské stanice na snímku z 20. - 30. let 20. století

Slavnostně vyzdobená lokomotiva řady 434.1 v čele zvláštního vlaku na olympiádu DTJ v roce 1927

Lokomotiva 118 Chropín v přerovské výtopně v roce 1888

Vysloužilé parní lokomotivy na tzv. „Balkáně“ za přerovským depem

Ačkoli sté výročí železnice v Přerobě bohužel připadlo na pochurná válečná léta, přesto byla od srpna do září 1941 k vidění velkolepá výstava.

Přerovští železničáři v roce 1954. Stejně jako další uniformované složky státu i oni v té době oblekli stejnokroje podle sovětského vzoru.

Zbrojení lokomotivy 475.1 uhlím v přerovské výtopně

PŘEROVSKÁ MODRÁ ARMÁDA

Oslavy 140. výročí železnice v Přerově v roce 1981

Osazenstvo stavědla 1 a první posunové lokomotivy

Železnice jest podnik k opětovné dopravě osob a předmětů vůbec na vzdálenosti nepřilíš malé po kovaném podkladě tak sestaveném, aby bylo možno dopravovati velká břemena aneb učiniti dopravu rychlejš, užívající ku pohybu sil přírodních (páry, elektrín, síly svalové zvířecí, n. lidské, vlastní váhy nádob dopravných a nákladů v nich aj.).

Na osobním nádraží

V době, kdy se podoba přerovské železniční stanice postupně mění takřka každým dnem, je na místě připomenout její vzhled a také význam před více než sto lety. Počátkem 20. století bylo místní nádraží jedním z největších a nejrušnějších v celém tehdejší Rakousko-Uhersku. Výhodná poloha ve středu strategické spojnice Vídně s polskou Haličí spolu s odbočnými tratěmi na Brno a Olomouc s Prahou, předurčovaly stanici k dalšímu rozvoji. Však zde také probíhalo neustálé budování a vylepšování včetně zavádění novinek s národním, evropským či světovým prvenstvím. V době vzniku snímku pracovalo ve služebnách v obvodu nádraží (tj. staničním úřadě, topírně, správě trati a zásobárně) průměrně dva tisíce zaměstnanců. V topírně pak celkem sedm set strojmistrů, strojvůdců, topičů, dělmistrů a dílenských „opečovávalo“ sto padesát lokomotiv. Stanici tehdy denně projíždělo na tři sta vlakových souprav. O bezpečnost provozu se zde staralo první elektrodynamické zabezpečovací zařízení na světě, které v roce 1894 instalovala firma Siemens a Halske. Frekvenci provozu právě dokumentuje také snímek jižního zhlaví pořízený počátkem minulého století z „vyšší“ přechodové lávky vedoucí od roku 1873 do obvodu výtopny a dílen. Koleje vlevo s nákladními vagóny jsou nákladové, využívané převážně podniky z města a okolí, kterým blízkost klíčového železničního uzlu přinášela značné výhody. Nejbližší k železnici měla První přerovská strojnická továrna a slévárna Eduard Kokora, jejíž výrobní halu je možno vidět vlevo. Tento podnik tehdy zaměstnával kolem čtyř set zaměstnanců, kteří se podíleli na výrobě lokomotiv, pump či kotlů pro mlýny, cukrovary a pivovary a jiného zařízení pro zemědělskou výrobu. Nákladní dopravě sloužil také objekt skladiště v levé části blíže středu. Gros nákladní dopravy však byl soustředěn do prostoru tzv. přednádraží. Nákladní vlak přepravující dřevo tak patrně míří z pravého přednádraží, které bylo budováno od roku 1889. Náročnou práci rozpouštění a sestavování nákladních souprav zde od roku 1898 ulehčovalo první spádoviště v celé habsburské monarchii. Od středu snímku dále doprava je v pozadí viditelná nejprve strážní věž II neboli pozdější stavědlo 2 a poté také objekt polokruhové remízy. Ze stavědlové věže obsluhoval signalista pomocí elektrodynamického zabezpečovacího zařízení výhybky a návěstidla. Počátkem 40. let byla původní věž nahrazena stavbou novou včetně modernější zabezpečovacího zařízení. Polokruhová remíza neboli vozovna byla spolu s parní točnou a také novou dílenskou budovou postavena v roce 1896. V popředí vpravo pak stojí dřevěná čekárna, která stávala na obou ostrovních nástupištích. Pro úplnost dlužno dodat, že z vyfotografovaných staveb lze dnes na místě „zastihnout“ již jen remízu. Stará přechodová lávka musela být koncem 50. let demontována kvůli elektrifikaci, areál Kokorovy továrny ustoupil koncem 60. let výstavbě autobusového nádraží.

Petr Sehnálek

ZPRAVODAJ MUZEJA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ, ŘÍJEN – PROSINEC 2021

Texty: Radim Himmler, Andrea Kopečková, Šárka Krákorová Pajůrková, Eva Lehnerová, Svatava Měrková, Jolana Plísková, Pavel Ondřík, Petr Sehnálek, Kristina Sehnálková, Zdeněk Schenk, Jana Trtíková a Lubomír Výchuchal

Foto: archiv Muzea Komenského v Přerově, KIS Přerov, Zdeněk Schenk a Lubomír Výchuchal

Redakce a grafická úprava: Kristina Sehnálková

Vydalo Muzeum Komenského v Přerově, p.o., Horní nám. 7/7, 780 02 Přerov IČO: 00097989. Zaregistrováno MK ČR pod zn. MK ČR E 21496. Čtvrtletník - periodický tisk uzenímho samosprávného celku. Vydlo 4. 10. 2021 v Přerově. Příští číslo vyjde 10. ledna 2022. Změna uveřejněného programu vyhrazená!

V rámci akci pořádaných Muzeem Komenského v Přerově, p. o. budou pořizovány obrázky a zvukové záznamy za účelem prezentace organizátora akce. Muzeum Komenského v Přerově, p. o. neneso odpovědnost za záznamy pořizované a retransmitované jinými subjekty. http://www.prerovmuzeum.cz/img/muzeum/GDPR/2018_06_informace_o_zpracovani_sobnich_udaju_web.pdf. Muzeum Komenského v Přerově je zřizeno a financováno Olomouckým krajem.

